

К.н.фіз.вих, доцент І.А.Лисенко, ст.викладач С.Ю.Здоренко

*Національний університет фізичного виховання і спорту України,
Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченко, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ІВЕНТ-МЕНЕДЖМЕНТУ У СУЧАСНОМУ ГАНДБОЛІ В УКРАЇНИ (НА МАТЕРІАЛАХ ЧЕМПІОНАТУ ПРЕМ'ЄР-ЛІГИ СЕРЕД ЖІНОК 2018-2019 РОКІВ)

Змістовою частиною розвитку і функціонування сучасного гандболу були та залишаються спортивні змагання. Сама спортивна перемога в сучасному гандболі - це дуже важливе досягнення. Але поряд з цим не менш важливим є фактори інфраструктури, ресурсів, традицій і вдосконалення спортивних проект як видовищно-розважальних заходів, які в сучасних ринкових умовах мають свою ціну.

Довгі роки головними цілями вітчизняного спорту були підготовка збірних команд та успішний виступ на міжнародній арені. Для цього всі підлаштовувалися під конкретну команду: календар змагань, перенесення ігор та ін. Головними тут були учасники, а не глядачі. На досягнення цілей витрачалися величезні гроші.

На початку 90-х років в області проведення спортивних заходів почалося впровадження технологій спортивного менеджменту, що сприяло скороченню кількості змагань і зростанню витрат на їх проведення. У цей період часу з'явилися і перші наукові праці та публікації з управління спортивними заходами (С. Алтухов, В.В. Галкін, М.Є. Кутєпов, І.І. Переверзін, О.В. Починкін та ін.). Але, на жаль, ці роботи практично мало зачіпали питання event-менеджменту спортивних заходів, які саме створюють видовище (товар) для продажу споживачам-глядачам. У цьому зв'язку слід зазначити, що вже в кінці 80-х років багато радянських вчених прийшли до висновку, що спорт,

навіть в умовах колишнього СРСР, був товаром. І таким товаром є насамперед спортивні змагання. Однак тема залишалася поза полем зору вітчизняних дослідників. Саме цим і пояснюється актуальність обраної теми дослідження.

Враховуючи вищевикладене, метою нашої статті є на матеріалах чемпіонату Прем'єр-ліги розкрити особливості сучасного менеджменту спортивних змагань в українському гандболі та встановити можливі шляхи його удосконалення.

Спортивні змагання – провідна, найбільш яскрава і видима форма функціонування гандболу в суспільстві. Проведення спортивних змагань становить основний напрямок діяльності будь-якої спортивної організації. Метою проведення спортивних змагань в гандболі є визначення найсильнішого учасника (найсильнішої команди), підбивання підсумків навчально-тренувальної та виховної роботи спортивних організацій та їх тренерського складу, що сприяє подальшому вдосконаленню майстерності спортсменів, а також популяризації цього виду спорту.

Тлумачний словник спортивних термінів визначає спортивні змагання як різні за характером діяльності, масштабом, цілям спеціально організовані заходи, учасники яких в ході неантагоністичного суперництва в суворо регламентованих умовах борються за першість, досягнення певного результату, порівнюють свій рівень підготовленості в будь-якому виді спорту та спортивній дисципліні.

З точки зору права, згідно з Законом України «Про фізичну культуру і спорт» (2009) спортивне змагання – захід, що проводиться організатором спортивних заходів з метою порівняння досягнень спортсменів та визначення переможців відповідно до правил спортивних змагань з видів спорту та затвердженого організатором спортивних заходів положення (регламенту) про ці змагання, що відповідає визначенням центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту, вимогам (ст.1).

З позицій менеджменту спортивне змагання слід розглядати як один з видів педагогічно організованої змагальної діяльності, в якій реалізуються фізичні здібності спортсменів, які змагаються і задовольняються спортивно-видовищні потреби населення.

В рамках системного підходу спортивне змагання являє собою відкриту соціально-педагогічну систему, основними структурними елементами якої є, по-перше, педагогічно організована змагальна діяльність спортсменів і команд, по-друге, діяльність організаторів змагань і, нарешті, споживча фізкультурно-спортивна діяльність глядачів. Останнє є одним з видів соціальної діяльності, в процесі якої людьми сприймаються ефекти змагальної діяльності змагаються й естетичні властивості спортивного змагання і на цій основі задовольняються їх видовищні потреби, у них формуються фізкультурні знання та уявлення.

Не зважаючи на те, що серед дослідників немає єдиної думки щодо визначення даного терміну, 52 % учасників цієї діяльності у сучасному гандболі в Україні переконані у її доцільності. 21,1% вважають змагальну діяльність вкрай доцільною та лише 5,3% опитаних визнали її як не доцільну.

В ході проведення власних соціологічних досліджень, ми встановили, що найбільш вагомими компонентами концепції івент-менеджменту у чемпіонаті Прем'єр-ліги України з гандболу серед жінок 2018/2019 сезону (далі чемпіонат) є відповідність цілеспрямованість спортивних змагань (68,4 %), стабільність термінів проведення та традиційність (по 52,6 %), і менш значущим для чемпіонату є врахування вимог телебачення (10,5 %) (рис.1).

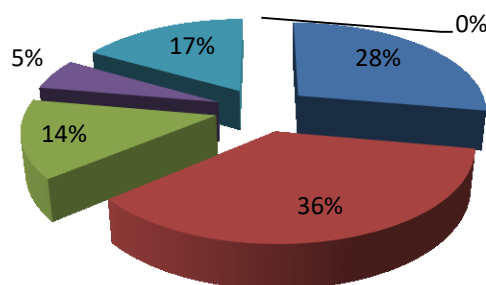

Рис. 1. Значення окремих компонентів концепції івент-менеджменту для чемпіонату Прем'єр-ліги з гандболу серед жінок 2018/2019 сезону, де:

- регламент про чемпіонат
- сценарій чемпіонату
- правила з виду спорту
- календар чемпіонату
- кошторис проведення чемпіонату
- інше

Цей факт дещо суперечить завданням чемпіонату, тому що розширення глядацької аудиторії та залучення широких верст населення до занять спортом на сьогодні не можлива без врахування вимог телебачення та інших засобів зв'язку.

У ході анкетування ми з'ясували, що сучасний український гандбол на думку самих гравців має задовільні перспективи розвитку (5,4 бала з 10 можливих).

Теоретично визнано, що засобами організаційно-педагогічної регламентації спортивних змагань є правила спортивних змагань, календарний план спортивних змагань, положення про них, регламент спортивних федерацій, сценарій і кошторис на проведення спортивного змагання. В ході проведення власних соціологічних досліджень нами встановлено, що під час участі у турнірах чемпіонату 68,4% респондентів керуються календарем змагань, 52,6% були ознайомлені під час підготовки до турнірів з регламентом та 31,6 % - з правилами гандболу. 26,3% знають зміст сценарію та тільки 10,5% ознайомлені з затвердженим кошторисом даних змагань (рис.2).

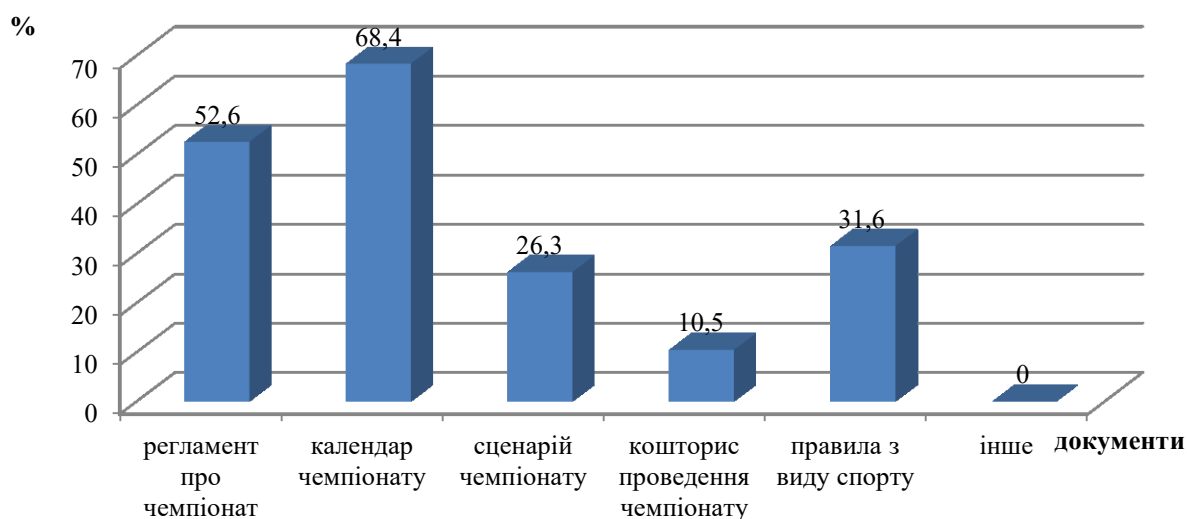

Рис.2. Засоби організаційно-педагогічної регламентації, якими керуються учасники чемпіонату під час проведення ігор

Проведене нами власне соціологічне дослідження дозволило нам встановити, що місією цього змагання відповідно до Регламенту проведення чемпіонату України з гандболу серед жіночих та чоловічих команд 2018-2019 років є розвиток і популяризація гандболу в Україні.

Тоді як результати власного соціологічного дослідження свідчать, що учасники чемпіонату під час цього ігор реалізують власні особисті цілі. А саме: зміцнення фізичних і морально-вольових якостей (визначило 73,7% учасників), накопичення змагального досвіду (63,2%) і по 36,8% поділяють цілі організаторів щодо відбору до збірної команди та підтримки дружніх стосунків та спілкування з людьми (рис. 3).

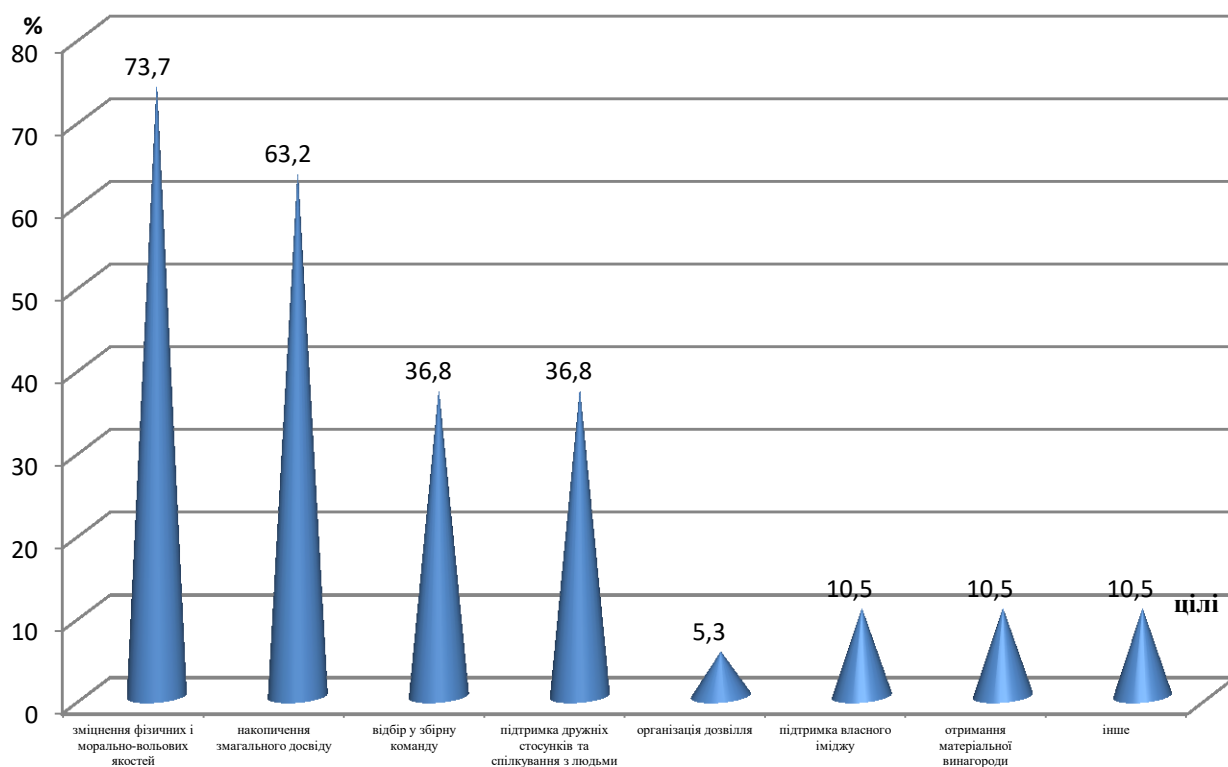

Рис.3 Цілі, які реалізують учасники чемпіонату під час ігор

В ході проведення власного соціологічного дослідження на було встановлено, що 36,8% учасників чемпіонату підтримують та погоджуються з ефективністю обраної системою визначення переможців. Така система дозволяє, з одного боку, зменшити вплив фактору випадковості, з іншого – провести змагання в короткий термін при достатньо великій кількості команд.

57,9% респондентів визначили, як найбільш ефективною системою – кругову. Лише 5,3% учасників вважають доцільно проводити чемпіонат за швейцарською системою, т.п. чемпіонат проходить без вибування і дозволяє для визначення переможців обійтися невеликим числом турів при великому числі учасників.

Теоретичний аналіз проблеми дослідження свідчить про те, що ефективність менеджменту сучасних спортивних проектів певною мірою залежить від організатора та структур, що забезпечують його діяльність (рис.4). Вивчення Регламенту Чемпіонату України з гандболу серед чоловічих та жіночих команд 2018-2019 років дозволив встановити, що організаторами Прем'єр-ліги виступають Федерація гандболу України спільно з центральним органом виконавчої влади у сфері фізична культура і спорт. Їх діяльність респонденти оцінили найвищими оцінками 8 та 7 балів з 10 можливих відповідно. Також високо оцінюють учасники цього турніру й роботу створеної організаторами спортивного змагання з метою їх проведення Дирекції (7,15 бала). Найнижчу оцінку за свою діяльність отримали Українська гандбольна ліга (6,4 бала) та суддівські бригади (6,05 бала), які безпосередньо забезпечують контроль за ходом зустрічі та дотримання правил гри на площадці.

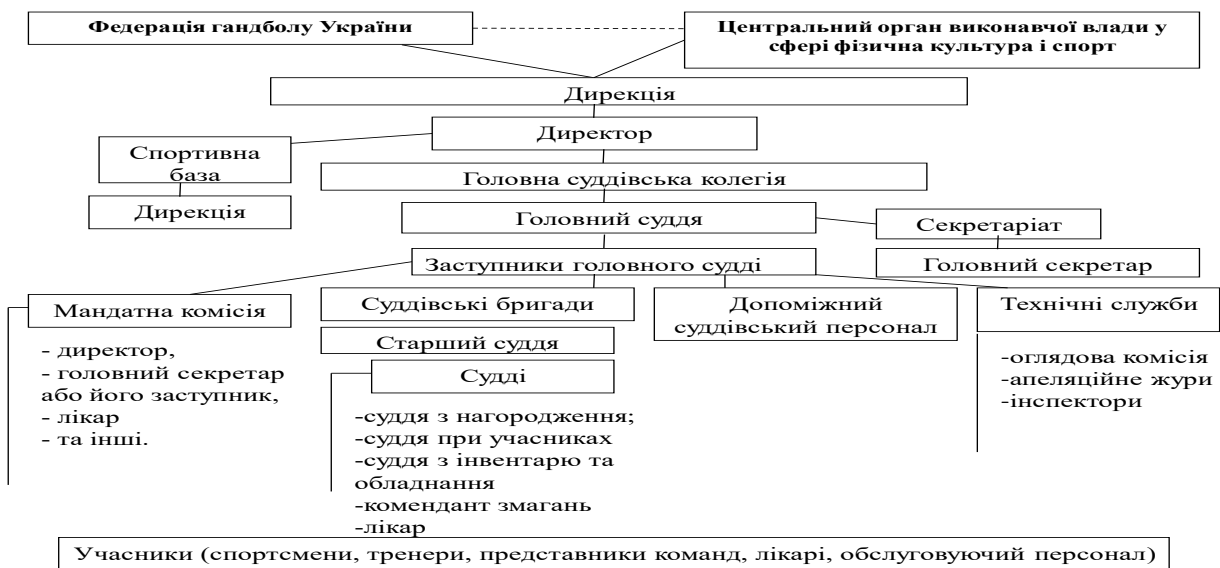

Рис.4. Організаційна структура менеджменту Прем'єр-ліги серед жінок 2018-2019 років

Проведення соціологічного опитування дозволило нам визначити, що найбільше значення в ефективності даних змагань відіграють організаційної групи забезпечення (8,6 бала з 10 можливих). А саме: робота з людьми (підлеглими, командами) та взаємодія з громадськими організаціями (по 8,3 бали) й державними органами влади (8,1) (табл.1).

Не менш важливу роль в організації та проведення сучасних турів Прем'єр-ліги серед жінок 2018-2019 років відіграє група ресурсного забезпечення (7,8 бала).

Звертає на себе увагу той факт, що інформаційне забезпечення (в тому числі й рекламне) відіграє найважливішу роль з усіх (8,7). Це обмовлено тим фактом, що незважаючи на високу оцінку роботи організаторів Прем'єр-ліги серед жінок 2018-2019 років з боку учасників даного заходу, в ході проведення власного соціологічного дослідження нами було встановлено ряд недоліків в їх організаційно-управлінської діяльності, які носять переважно інформаційний характер.

Таблиця 1.

Значення окремих видів забезпечення на якість менеджменту під час проведення чемпіонату Прем'єр-ліги з гандболу серед жінок 2018/2019 сезону

Вид забезпечення	Мх	Ранг	Вид забезпечення	Мх	Ранг
Організаційне забезпечення	8,6	1	Ресурсне забезпечення	7,8	2
розробка та прийняття регламентуючих документів	7,8	6-7	вирішення фінансових питань	8,3	2
проведення нарад, засідань та учбових занять	8	4-5	матеріально-технічне забезпечення	7,4	3
робота з людьми (підлеглими, командами)	8,3	1-2	підбір та розташування суддів	6,9	4-6
взаємодія з органами керівництва:	8	4-5	створення умов для науково-методичного забезпечення	6,9	4-6
- державними	8,1	3	медичне забезпечення	6,9	4-6
- громадськими	8,3	1-2	інформаційне (у т.ч. рекламне) забезпечення	8,7	1
- неурядовими організаціями	7,8	6-7			
організація контролю та обліку	7,1	8			

Суттєвим недоліком у діяльності Дирекції є відсутність злагодженості у роботі та недостатність використання сучасних технологій і технологічних прийомів event-менеджменту в сучасному гандболі.

Аналіз результатів власного соціологічного дослідження дозволив визначити, що при підготовці та проведенні чемпіонату його організатори стикаються з проблемами недостатньої спонсорської підтримки (30% опитаних) і недостатньою рекламною кампанією даного заходу (20%). Також встановлено, що проведена рекламна кампанія має найбільший вплив на формування інтересу спільноти до розвитку гандболу (90%), судді ж надали перевагу видовищності змагань (90%), причому встановлено, що видовищність змагань забезпечують 4 основних компоненти: учасники, організатори, органи управління, засоби масової інформації. Менший всього вплив, за думкою організаторів змагань є можливість отримання практичного досвіду (10%), а за результатами опитування суддів – заняття цим видом спорту (20%).

Згідно з думкою респондентів, щоб підвищити ефективність організації та проведення чемпіонатів Прем'єр-ліги з гандболу серед жінок в Україні доцільно вжити таких організаційних заходів: залучити ЗМІ до підготовки та проведення чемпіонату, так вважають 57,9 % опитуваних; розробити та впровадити заходи щодо залучення спонсорів (31,6%); впроваджувати передові технології спортивного менеджменту й мережевого планування спортивного менеджменту до організації чемпіонату (по 26,3%).

Сучасним напрямом залучення спонсорської підтримки в Україні є фандрайзинг – це процес залучення грошових коштів та інших ресурсів (людських, матеріальних, інформаційних тощо), які організація не може забезпечити самостійно, та які є необхідними для реалізації певного проекту або своєї діяльності в цілому.

У ході дослідження були встановлені три основні етапи фандрайзингу. На *першому етапі* проводиться відбір та ідентифікація передбачуваного спонсора або партерна, на *другому етапі* розробляється спонсорський пакет, а на *третьому етапі* - контроль виконання.

Найбільш дієвими методами фандрайзингу, які застосовуються організаторами змагань з гандболу є: організація спеціальних заходів щодо збору коштів, особисті зустрічі, використання ресурсів Інтернету, реклама,

розсилка листів подяки, залучення членських внесків в організацію або шлях самофінансування.

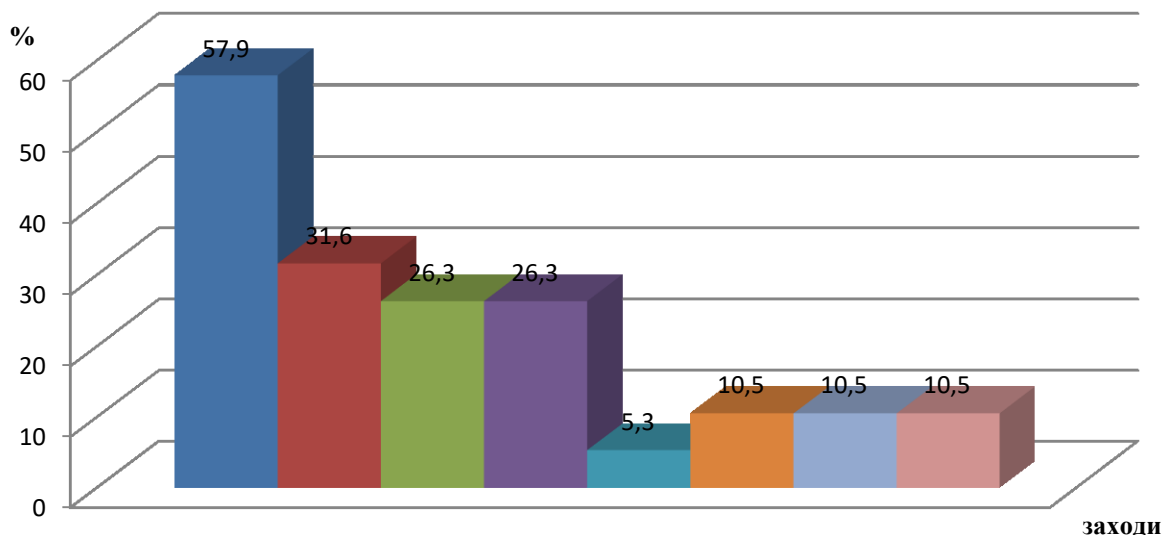

Рис. організаційні заходи, які сприятимуть підвищення ефективності менеджменту чемпіонатів Прем'єр-ліги з гандболу серед жінок, де:

- залучення ЗМІ до підготовки та проведення чемпіонату
- розробка та впровадження заходів щодо залучення спонсорів
- впровадження передових технологій фандрайзingu
- впровадження технологій мережевого планування спортивного менеджменту до організації чемпіонату
- організація взаємодії з органами керівництва фізкультурного руху країни та світу
- створення комплексного образу чемпіонату на основі пакету додаткових послуг
- розробка і впровадження механізму заохочення участі глядачів у чемпіонаті
- інше

Література:

1. Алтухов С. В. Ивент-менеджмент в спорте. Управление спортивными мероприятиями: Учебно-методическое пособие / С.В. Алтухов. – М.: Советский спорт, 2013. – 208с.
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 06. 06. 2017 р. № 3808-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
3. Регламент проведення чемпіонату України з гандболу серед жіночих та чоловічих команд сезону 2018-2019 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://handball.net.ua/abton/uploads/news/4232/Регламент%20ЧУ%202018-2019.pdf>

4. Переверзин И. И. Менеджмент спортивной организации: Учебное пособие. - изд., перераб. и доп. - М.: «Физкультура и спорт», 2006. - 464с.

5. Починкин А. В. Менеджмент в сфере физической культуры и спорта [Текст] : учеб. пособие / А. В. Починкин. - 2-е изд., доп. и перераб. – М.: Советский спорт, 2010. - 264 с.

6. Системи організації турнірів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://petanque.lviv.ua/system-of-tournament/>

7. Чернявська О. В. Фандрайзинг: навч. посіб. — 2-ге вид., з доопрац. та допов. / Чернявська О. В., Соколова А. М. — Київ : Алерта, 2015. — 275 с.
Фандрайзинг: привлечение средств на некоммерческую деятельность / В. А. Барежев, С. Леликов, С. Е. Орлова и др. - СПб. : ГУКИ, 2005. — 102 с.